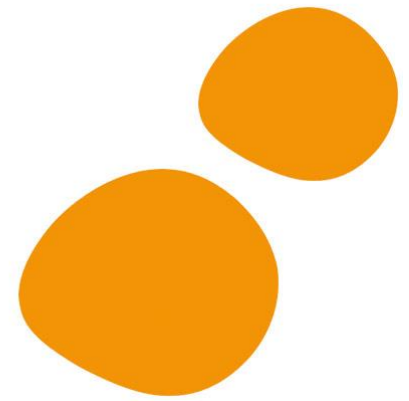

Keskustelu koulujen työelämään
tutustumisjaksoista
13.2.2019

”Pitäisi ajatella koulutyön tekemistä ihan eri tavalla”

Selvitys työelämään tutustumisjaksojen
toteuttamisesta kouluissa

Terhi Tuukkanen
Erikoistutkija

Lapsiasiavaltuutetun toimisto

Selvityksen tausta ja tarkoitus

- Alkusysäys romaninuorten tapaamisesta
- TET-jaksojen järjestäminen pakollista kouluissa
- Pitkä perinne – alkaen vuodesta 1976
- Ei valtakunnallista tietoa TET-jaksojen toteutuksesta tai oppilaiden kokemuksista
- Tarkoitus: kartoittaa, miten TET-jaksot toteutetaan kouluissa ja millaisia näkemyksiä opettajilla ja kokemuksia oppilailla on TET-jaksoista
 - Mahdollisuudet ja haasteet

Selvityksen toteutus

OSA 1

- Kohderyhmänä opettajat Keski-Suomen kouluissa
- Sähköinen kysely (n=29) ja haastattelut (n=7) puhelimitse tai kasvokkain
- Kysyttiin mm. TET-jaksojen toteutuksesta, käytännöistä, merkityksestä ja haasteista
- Analyysimenetelmänä sisällönanalyysi

OSA 2

- Kohderyhmänä yläkoulun oppilaat yhdessä keskisuomalaisessa ja yhdessä helsinkiläisessä koulussa
- Ryhmätyöskentelyt oppitunneilla (n=66)
- Kysyttiin mm. TET-jaksojen käytännöistä ja kokemuksista
- Analyysimenetelmänä sisällönanalyysi

Tulokset

TET-jaksojen toteutus kouluissa

- Opettajat: vakiintunutta toimintaa
- Pääosin suoritetaan kaikilla yläluokilla: 7., 8. ja 9.-luokilla.
- Pituus vaihtelee kouluittain, esim. 9.-luokalla vaihteluväli 5-14 päivää.
- Suoritetaan koulussa, huoltajan työpaikalla tai omavalintaisessa paikassa
- Sijoittuvat yleensä loka-, marras- tai huhtikuulle (porrastukset)
- Haasteita aineenopettajien sitouttamisessa mukaan

TET-harjoitteluun valmistautuminen

- Opettajien mukaan valmistaudutaan monin tavoin: keskustelut, infotilaisuudet, yritysvierailut, ennakkotehtävät
- Suurin osa oppilaista kertoi, ettei valmistaudu jaksoon mitenkään.
- Oppilaiden odotukset jaksoa kohtaan vaihtelevat: osalla positiiviset, osalla negatiiviset
 - ”Olisi mukava viikko”
 - ”Tylsyyttä”
 - ”Saisin olla lasten kanssa”

TET-paikkavalinnat

- Lähtökohtana oppilaiden oma-aloitteisuus
- Osalle valinta ja kysyminen on hankalaa (10-15 %)
- Opettajat ohjaavat oppilaita pohtimaan valintoja tulevaisuuden suunnitelmien kannalta, usein muut kriteerit kuitenkin ratkaisevat (helppous, tuttuus, läheisyys)
- Vanhempien rooli merkittävä, samoin kavereiden ja tuttujen

”Monelle TET tulee yllätyksenä nii sit hakee vaan johonki, vaikkei niin kiinnostaiskaan.”

TET-paikkavalinnat

- Suosituimpia paikkoja kaupat, päiväkodit ja koulut, ravintolat ja kahvilat
- Sukupuolten väliset erot näkyvät kuten työelämässä
- Epämieluisia paikkoja/tehtäviä siivous, hoitotyö, koulut ja päiväkodit, kaupat
- Hyvän paikan ominaisuuksia: pääsee tekemään riittävästi itselle sopivia ja monipuolisia töitä, mahdollisuus oppia uutta, hyvä ilmapiiri
- Huonon paikan ominaisuuksia: huono ilmapiiri, yksipuolisia tai liian rankkoja töitä, sellainen joka ei kiinnosta

TET-jaksojen suorittaminen

- Tyypillisiä työtehtäviä tavaroiden järjestäminen ja hyllyttäminen ja siivoaminen
- Suurin osa oppilaista kuvasi tunnelmiaan jälkeenpäin positiivisesti. Kolmanneksella negatiiviset tunnelmat.
- Monelle paras asia jaksolla on työsuhde-edut
- Tylsimpiä puolia vaihtelun puute ja toistuvat, yksipuoliset tehtävät, tekemisen puute
- Haasteina mainittiin liian vaativat tai vastuulliset tehtävät, ajankuluminen, herääminen aikaisin
- Suurin osa oppilaista oli saanut apua tarvittaessa

TET-jaksojen merkitys

- Lähes kaikki oppilaat suorittavat jakson. Pieni joukko ei suorita. Syinä aiemmat poissaolot, asenne tai terveysongelmat.
- Opettajien mukaan suurin osa oppilaista suhtautuu myönteisesti. Vaihtelua koulutyöhön, asioiden tekemistä käytännössä, tutustumista työelämään.
- Kielteistä asennetta yhä enemmän. Osasyynä puutteelliset valmiudet.
- Myös erityistä tukea tarvitsevat oppilaat suorittavat jaksot.
- Oppilailta ja työnantajilta kerätään palautetta, pääosin hyvää.

TET-jaksojen merkitys

- Suurin osa oppilaista kertoi oppineensa työelämään liittyviä asioita ja taitoja. Moni myös sen, että työelämässä on raskasta tai vaikeaa.
- Reilu 60 % oppilaista koki jakson hyödylliseksi. Joka kolmas ei.
- Puolella vaikutti tulevaisuuden suunnitelmiin, puolella ei.
- Oppilaiden unelma-ammattien kirjo huomattavasti laajempi kuin TET-paikkojen.

TET-jaksojen haasteet ja kehittämisideat

- Työpaikkojen rajallisuus etenkin pienissä kunnissa
 - Virtuaaliset TET-paikat vaihtoehtona?
- Jaksojen lisääminen ja koulutyön rakenteiden ravistelu: työelämäopinnot osaksi eri oppiaineiden opetusta
- Yritysten rekrytointiasenne, haaste etenkin erityistä tukea tarvitseville oppilaille
- Yhteistyö yritysten kanssa, enemmän kummiyritystoimintaa
- Oppilaiden asenne: valintojen syvällisempi pohdinta
- Ei haasteita: toimiva malli

Pohdintaa

- Suurimmalle osalle oppilaista jaksot vastaavat tarkoitustaan, osalle ei.
 - Kuinka paljon oppilaille voidaan antaa vastuuta?
 - Miten oppilaita valmistellaan jaksoihin?
- Kotitaustan vaikutus voi asettaa oppilaat eriarvoiseen asemaan.
- Paikan valintaa eivät usein ohjaa oman kiinnostuksen kohteet
 - Pitäisikö ohjata vai onko liian iso vaatimus oppilaille?

Pohdintaa

- Huomattava ero opettajien ja oppilaiden kertomusten välillä.
 - Eri menetelmät ja tiedonkeruukontekstit huomioitava
 - Miksi opettajat puolustavat systeemiä niin voimakkaasti?
- Paljon hyödyntämätöntä potentiaalia
 - ”Pitäisi ajatella koulutyön tekemistä ihan eri tavalla, rakenteita ravistella”
- Tarvitaan valtakunnallinen tiedonkeruu oppilaiden kokemuksista
 - Huomio erityisesti oppilaiden yhdenvertaisuuteen.

Lapsiasia.fi